

МОДЕРНІЗАЦІЯ

вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції

Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції
(Кропивницький, 23-24 червня 2022 року)

Національний авіаційний університет (м. Київ, Україна)
Льотна академія Національного авіаційного університету (м. Кропивницький, Україна)
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського (м. Харків, Україна)
Національний університет «Львівська політехніка» (м. Львів, Україна)
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (м. Харків, Україна)
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ (м. Дніпропетровськ, Україна)
Донецький державний університет внутрішніх справ (м. Кропивницький, Україна)
Черкаський державний бізнес-коледж (м. Черкаси, Україна)
Кіровоградський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України
(м. Кропивницький, Україна)
Авіаційний університет Грузії (м. Тбілісі, Грузія)
Вища школа професійної освіти в Вроцлаві (м. Вроцлав Республіка Польща)
Економічний університет (м. Варна, Болгарія)
Єреванський державний університет (м. Єреван, Вірменія)
Технічний університет Ескішехіра (м. Ескішехір, Туреччина)

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції
(Кропивницький, 23-24 червня 2022 року)

УДК 340: 330 (063)
М74

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Льотної академії Національного авіаційного університету
(протокол № 8 від 15 червня 2022 р.)*

Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 23-24 червня 2022 р. / за заг. ред. Б.Р. Стецюка. Кропивницький : ЛА НАУ, 2022. - 444 с.

ISBN 978-617-7945-12-2

Збірник містить матеріали тез учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції», що присвячуються вирішенню актуальних питань захисту прав людини через модернізацію вітчизняної правової системи крізь призму права Європейського Союзу з врахуванням соціально-гуманітарних і філософських аспектів.

Збірник призначено для науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів, студентів закладів вищої освіти, фахівців-практиків.

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

УДК 340: 330 (063)

ISBN 978-617-7945-12-2

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова організаційного комітету:

МАКСИМОВ В.О. – в.о. начальника Льотної академії Національного авіаційного університету, кандидат технічних наук.

Заступник голови:

СОРОКА М. Ю.– заступник начальника академії з навчальної, науково-методичної та виховної роботи Льотної академії НАУ, кандидат технічних наук, доцент.

Члени організаційного комітету:

АНДРЕЄВА АНДРІЯНА– керівник кафедри юридичних наук, Економічного університету м. Варна, Болгарія, доктор, доцент;

АРУТЮНЯН Н. К. – завідувач кафедри педагогіки Єреванського державного університету м. Єреван, Вірменія, доктор педагогічних наук;

БАБІЙ М. В. – директор Кіровоградського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;

ГАРАСИМІВ Т. З. – заступник директора навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти НУ «Львівська політехніка», доктор юридичних наук, професор, академік АВОУ;

ГМИРЯ В. П. – доцент черкаського державного бізнес-коледжу, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, підприємства і маркетингу;

ГОЛОВКО О. М. – проректор з науково-педагогічної роботи Харківського національного університету ім. В. Каразіна, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

ГРИМАЛЮК А. Л. – заступник начальника Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції у Кіровоградській області Південно-Східного міжрегіонального управління Міністерства юстиції;

ДРАНИЙ В. В. – голова Кропивницького апеляційного суду, кандидат юридичних наук;

ДРОК Г. М. – начальник територіального управління Державної судової адміністрації України в Кіровоградській області;

ЄВГЕНІДЗЕ ГЕОРГІЙ – декан факультету ділового адміністрування Грузинського авіаційного університету м. Тбілісі, Грузія;

МАЛІНОВСЬКА ІРЕНА – проректор з міжнародної діяльності Вищої школи професійної освіти у Вроцлаві (Республіка Польща), кандидат юридичних наук, асоційована професорка;

НАЛИВАЙКО Л. Р. – проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;

ПИСЬМЕННА М. С. - декан факультету менеджменту Льотної академії НАУ, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту та економіки;

ПОЛЩУК С. Ю. – заступник голови Кіровоградської ОДА;

РИБАЛКІН А. О. – декан підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Донецький державний університет внутрішніх справ кандидат юридичних наук, доцент, полковник поліції;

СИДОРОВ М. В. – помічник начальника Льотної академії НАУ із загальних питань та інноваційного розвитку, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник;

СОПЛКО І. М. – декан юридичного факультету Національного авіаційного університету, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

СПІЦИНА Г. О. – завідувач кафедри права гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету імені М. С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», доктор юридичних наук, доцент;

СТЕЦЮК Б. Р. – завідувач кафедри права та правового регулювання авіаційної діяльності Льотної академії НАУ, доктор юридичних наук, професор;

ТУРХАН ЕНІС ТУРГУТ – заступник декана факультету аеронавтики та космонавтики Ескішехірського технічного університету м. Ескішехір, Туреччина, професор;

ФРОДЕ НІЛЬСОН – начальник відділу маркетингу, стратегії та управління університету Норд, м. Буде, Норвегія, доктор наук, професор.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анакіна Т. Основи права Європейського Союзу : нормативні матеріали: (зі змінами, внесеними Лісабонським договором) / Т. Анакіна. Харків: ФІНН, 2010. 391 с.
2. Марчук М. Право Європейського Союзу : [навч. посіб.] / М. Марчук. Харків: ХНУВС, 2012. 235 с.
3. Бесчастний В. Право Європейського Союзу: [навч. посіб.] / В. Бесчастний. Київ: Знання, 2010. – 366 с.
4. Філіпенко О. В. Правовий механізм регулювання спільної транспортної політики Євросоюзу [Текст]: дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Філіпенко Олена Володимирівна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. Київ, 2004. 210 с.

УДК 351.814.2

ПРОТИДІЯ АКТАМ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ В ГАЛУЗІ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ

Троянський Олександр Анатолійович,
доцент кафедри права та правового
регулювання авіаційної діяльності
Льотної академії
Національного авіаційного університету,
кандидат юридичних наук, доцент,
alekstr2015@ukr.net

Каушан Маргарита Юріївна,
студентка 2-го курсу
Льотної академії
Національного авіаційного університету
margaritakaushan@gmail.com

Цивільна авіація відіграє значну роль не лише для внутрішнього господарства країни, а й для глобалізованої економіки в цілому. Ця галузь має вагомий вплив на суспільні процеси в світі. Авіаційні об'єкти є дуже уразливими до різних небезпечних та протиправних чинників, а також можуть самостійно нести небезпеку та значну загрозу для суспільства та навколишнього середовища, у разі недотримання закріплених правил безпеки. Безпечний та ефективний розвиток цивільної авіації повинен бути одним з першочергових завдань сучасного світу.

В останні роки випадки незаконного втручання в галузі цивільної авіації набули нових форм: використання повітряних суден як зброї масового враження; розміщення на борту повітряного судна вибухових речовин; враження військовими засобами цивільних повітряних суден та багато інших. Значну увагу зі сторони учених у міжнародному та вітчизняному праві привертає боротьба щодо актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації та шляхи їх вирішення з найменшими наслідками для людства та природи, що зумовлює актуальність даного питання.

Необхідно зазначити, що лише у 2006 році у восьмій редакції Додатку 17 до Чиказької конвенції 1944 р. з'являється дефініція та перелік актів незаконного втручання, які визначаються як акти або спроби вчинення актів, що створюють загрозу безпеці цивільної авіації та повітряного транспорту [1, с. 117].

У період з 2010 до 2014 р.р. у сфері міжнародного повітряного права було прийнято ряд нормативно-правових актів, які більш широко та конкретніше стали регулювали дані питання і надали змогу детально стежити за перебігом дій суб'єктів цивільної авіації. Серед таких документів: Пекінська конвенція 2010 р. [2], Пекінський протокол від 10 вересня 2010 року [3] та Монреальський протокол від 4 квітня 2014 року [4]. Кожен із перерахованих

документів доповнює загальну картину щодо регулювання протидії незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Довгий час дане питання нівелювалося, оскільки не було чіткого визначення термінології у цій сфері.

До сьогодні існують проблемні аспекти, які не знайшли конкретного розмежування. Наприклад, від звичайного незаконного захоплення повітряного судна слід відрізнити так зване «повітряне піратство». Необхідність такої диференціації, в першу чергу, пов'язана з тим, що і Токійська, і Гаазька конвенція стосуються тільки дій, скоєних особами, що перебувають на борту повітряного судна під час польоту. Навпаки, піратство, як воно визначене в ст. 101 Конвенції ООН з морського права 1982 р., вчиняється не особами, що перебувають на борту повітряного судна, а екіпажем чи пасажирями іншого судна чи літального апарату [1, с. 122].

Щодо відповідальності за вчинені дії у сфері цивільної авіації, то варто вказати, що Пекінський протокол 2010 р. [3] встановлює відповідальність юридичних осіб за незаконне захоплення повітряного судна (погрозу, спробу, організацію, участь, допомогу, а також змову чи сприяння в таких діях) посадовими особами, відповідальними за управління цією юридичною особою.

Поряд з регулюванням даної галузі міжнародними актами важливе значення має діяльність міжнародних урядових організацій у протидії актам агресії в цивільній авіації. Міжнародна організація цивільної авіації є центральним елементом у цьому питанні. Дана організація заснована відповідно до Чиказької конвенції про цивільну авіацію 1944 року, є спеціалізованою установою ООН, що займається організацією і координацією міжнародного співробітництва держав у всіх аспектах діяльності цивільної авіації. Статутною метою ІКАО є забезпечення безпечного, упорядкованого розвитку міжнародної цивільної авіації у всьому світі й інші аспекти організації та координації міжнародного співробітництва з усіх питань цивільної авіації, у тому числі міжнародних перевезень. Відповідно до п. а, h ст. 44 Глави VII Частини II Конвенції про міжнародну цивільну авіацію Цілями і завданнями Організації є розробка принципів і методів міжнародної аеронавігації та сприяння плануванню і розвитку міжнародного повітряного транспорту з тим, щоб: забезпечувати безпечний і упорядкований розвиток міжнародної цивільної авіації у всьому світі; сприяти безпеці польотів у міжнародній аеронавігації [5].

Авіаційна безпека знаходиться в основі фундаментальних цілей ІКАО. У тісній співпраці з усім співтовариством повітряного транспорту організація постійно прагне до подальшого поліпшення показників безпеки польотів авіації при збереженні високого рівня пропускнув спроможності та ефективності. Це досягається за рахунок: розробки глобальних стратегій, що містяться в Глобальному плані забезпечення безпеки польотів (далі – GASP) і Глобальному аеронавігаційному плані (далі – GANP, Doc 9750); моніторинг тенденцій і показників безпеки; реалізація цільових програм безпеки для усунення недоліків безпеки та інфраструктури та ін. Глобальний план безпеки авіації представляє стратегію, яка підтримує визначення пріоритетів та постійне покращення безпеки авіації. GASP разом із Глобальним аеронавігаційним планом забезпечує основу, в якій будуть розроблені та впроваджені регіональні та національні плани безпеки авіації, забезпечуючи таким чином гармонізацію та координацію зусиль, спрямованих на підвищення безпеки міжнародної цивільної авіації, потенціалу та ефективності. Метою GASP є постійне зниження смертності та ризику смертельних випадків шляхом керівництва розробкою гармонізованої стратегії безпеки авіації, регіональних планів безпеки авіації та національних планів безпеки авіації [6].

Якщо ж підсумувати викладене то слід вказати, що не дивлячись на багатогранність міжнародної протидії актам незаконного втручання в галузі цивільної авіації, існують цілий ряд проблем, які потребують більш детального вивчення та дослідження задля дотримання безпеки людства та навколишнього середовища.

Відповідно до міжнародного середовища наявні певні нормативно-правові акти та організації, які регулюють дану сферу, але вони не в силах в умовах сьогодення забезпечити ефективну протидію таким ситуаціям, і тому потрібно шукати нові шляхи, як правові так і організаційні, для протидії актам незаконного втручання в діяльність цивільної авіації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Філіппов А. В. Акти незаконного втручання в діяльність цивільної авіації: новації у міжнародному праві. *Міжнародне право*. 2018. № 1. URL : file:///C:/Users/user/Downloads/dicf_2018_1_22.pdf(дата доступу 17.06.2022).
2. Конвенція о борьбе с незаконными актами в отношении международной гражданской авиации от 10 сентября 2010 г., Пекин.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954_013#Text (дата доступу 17.06.2022).
3. Протокол, дополняющий Конвенцию о борьбе с незаконным захватом воздушных судов от 10 сентября 2010 г., Пекин. URL: www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/beijing_protocol.pdf (дата доступу 17.06.2022).
4. Протокол, изменяющий Конвенцию о преступлениях и некоторых других актах, совершаемых на борту воздушных судов от 4 апреля 2014 г. URL: https://avialaw.blog/sites/default/files/mp_8_monrealskiy_protokol_2014_g.pdf (дата доступу 17.06.2022).
5. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 07 груд. 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text (дата доступу 17.06.2022).
6. Глобальний план безпеки авіації ІКАО. ICAO: веб-сайт. <https://www.icao.int/safety/GASP/Pages/Home.aspx> (дата доступу 17.06.2022).

УДК 347.823.21

БЕЗПЕКА ЯК ОСНОВНА ЦІННІСТЬ АВІАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

Чулінда Людмила Іванівна,
доцент кафедри конституційного
та адміністративного права
юридичного факультету
Національного авіаційного університету,
кандидат юридичних наук, доцент
Chulinda@ukr.net

Пріоритетна мета Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) спрямована на підвищення безпеки польотів цивільної авіації у всьому світі та ефективність контролю держави та її можливостях в управлінні безпекою польотів у зв'язку зі зростанням обсягу пасажирських та вантажних перевезень.

Документ ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», надаючи нові орієнтири розвитку світу, передбачає залучення всіх країн до сприяння процвітання, захисту планети, забезпечення миру, знищення бідності, щоб до 2030 року всі люди могли жити у безпечному світі [1]. Міжнародна організація цивільної авіації бере активну участь у розробці рекомендацій для досягнення Цілей сталого розвитку у сфері цивільної авіації. Серед 17 пріоритетів сталого розвитку ІКАО особливу увагу приділяє, зокрема, безпеці [2].

ІКАО здійснює свою діяльність у найважливіших напрямках, впроваджує міжнародні стандарти і правила, що є необхідними для забезпечення безпеки польотів, авіаційної безпеки, ефективності та регулярності повітряних перевезень, охорони навколишнього середовища від впливу авіації, що в свою чергу є діями, спрямованими на досягнення цілі, визначеної у пункті «а» ст. 44 Статуту ІКАО – забезпечення безпечного й упорядкованого розвитку міжнародної цивільної авіації у всьому світі [3].

Питанням діяльності міжнародних організацій цивільної авіації у світовому процесі глобалізації, ролі ООН у регулюванні безпекових проблем сучасності, які посідають особливе місце серед важливих завдань цивільної авіації, присвячено чимало праць вітчизняних та міжнародних учених, які є важливими для досягнення Цілей сталого розвитку. Детально питання забезпечення безпеки авіаційних перевезень проаналізовано у монографії М. Луцького. Правові аспекти застосування міжнародних стандартів ІКАО

ELŻBIETA ŻYWUCKA – KOZŁOWSKA, ROSSANA BRONIECKA Bezpieczeństwo lotnisk cywilnych	415
ЄРМОЛЕНКО-КНЯЗЄВА Л. С. Система управління повітряним транспортом	419
ЄРМОЛЕНКО-КНЯЗЄВА Л. С., ВИХРИСТЮК М. С. Використання повітряного простору України як складова галузі авіації	422
ЄРМОЛЕНКО-КНЯЗЄВА Л. С., КАУШАН М. Ю. Питання протидії міжнародного права з випадками незаконного втручання в діяльність авіації	424
ЄРМОЛЕНКО-КНЯЗЄВА Л. С., КЛІМОВСЬКА А. Загальна характеристика цивільного права зарубіжних країн	426
МОШНЯГА Л. В. Авіаційна безпека як об'єкт кримінально-правового регулювання	428
МОШНЯГА Л. В., ЛАВРИК Ю. О. Вдосконалення законодавчого врегулювання використання безпілотних повітряних суден	430
МОШНЯГА Л. В. СКЛЯР Д. В. Сутність та значення механізму адміністративно-правового регулювання в галузі цивільної авіації	431
СТЕЦЮК Б. Р. Особливості компетенції Європейського Союзу в правовій регламентації авіаційних перевезень	434
ТРОЯНСЬКИЙ О. А., КАУШАН М. Ю. Протидія актам незаконного втручання в галузі цивільної авіації	436
ЧУЛІНДА Л. І. Безпека як основна цінність авіаційних послуг	438
ШИНКАРЕНКО І. Р., ШИНКАРЕНКО І. І. Правові, криміналістичні та організаційно-технологічні напрямки убезпечення авіаційно - космічної галузі України в умовах воєнного часуг	440